

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 267/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Viktorom Križiakom, advokátom, Moyzesova 46, Košice, proti uzneseniu Krajskej prokuratúry v Trnave č. k. Kv73/20/2200-42 z 28. júna 2021 a proti postupu a rozhodnutiu Okresného súdu Trnava č. k. 4Tp/34/2021 z 1. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy uznesením prokuratúry o zaistení jeho majetku v trestnom konaní a uznesením okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti tomuto uzneseniu. Okrem toho sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu prokuratúry. Sťažovateľ žiada zrušiť obe uznesenia a priznať finančné zadost'učinenia 4 000 eur.

II.

2. Sťažovateľovi spolu s obvineným ■■■■■ s tým, že ďalšiemu páchatel'ovi ■■■■■ bolo dočasne odložené vznesenie obvinenia, bolo 21. júna 2021 vznesené obvinenie za zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť tak, že na podnet sťažovateľa ■■■■■ presvedčil ■■■■■ aby založil obchodnú spoločnosť, ktorá si zriadila účty v bankách, na ktoré boli prijaté peniaze z podvodov v zahraničí, s ktorými následne po výbere v bankomatoch disponoval sťažovateľ a ■■■■■ a ktoré čiastočne boli bankovými prevodmi prevedené na iné účty. Túto trestnú činnosť opísal ■■■■■ na ktorého boli založené obchodné spoločnosti a ktorý peniaze vyberal a preposielal podľa pokynov ■■■■■ a sťažovateľa.

3. Namietaným uznesením prokuratúry z 28. júna 2021 bol podľa § 425 ods. 1 s poukazom na § 50 ods. 2 Trestného zákona sťažovateľovi zaistený majetok, a to rodinný dom s pozemkom, osobné motorové vozidlo, peniaze na dvoch bežných účtoch, obchodné podiely v obchodných spoločnostiach, ako aj ďalší bližšie nešpecifikovaný majetok. Zaistenie bolo odôvodnené tým, že možno očakávať, že sťažovateľovi bude uložený trest prepadnutia majetku.

4. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ podľa Trestného poriadku sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že uznesenie je nedôvodné a arbitrárne, nerešpektuje prezumpciu neviny a proporcionalitu, keďže ho zaťažuje vo výkone jeho vlastníckych práv a je mu spôsobilé privodiť finančnú ujmu. Sťažovateľ poprel spáchanie skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, keďže nebolo preukázané, že by peňažné prostriedky pochádzali z trestnej činnosti a že by v zahraničí boli spáchané podvody. Podľa sťažovateľa popis skutkov neopisuje konanie, ktoré by zakladalo jeho trestnú zodpovednosť. Okrem toho namietol, že zaistenie majetku vychádza len z § 425 ods. 1 Trestného poriadku, z čoho sa môže javiť, že je zákonné, no neobsahuje predpoklady primeranosti a spravodlivosti. Osobitne namietol, že v uznesení prokuratúry absentujú skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že zaistený majetok bol nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti.

5. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu prokuratúry o zaistení jeho majetku zamietol, keďže povinnosť prokurátora preukázať, že zaistená časť majetku bola získaná trestnou činnosťou alebo pochádza z príjmov z trestnej činnosti, nemá oporu v zákone a sťažovateľ je stíhaný za skutok, ktorého právna kvalifikácia ukladá podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona trest prepadnutia majetku. Okrem toho bolo poukázané, že v súčasnom štádiu konania je podozrenie zo spáchania skutku sťažovateľom dostatočne odôvodnené z výpovede spolupáchatel'a a troch poškodených. Okresný súd osobitne poukázal na to, že pri zaistení majetku sťažovateľa sa nevyžaduje preukázanie, že tento bol použitý na páchanie trestnej činnosti alebo je výnosom z trestnej činnosti. Okresný súd poukázal na rafinovaný a kamuflovaný charakter trestnej činnosti sťažovateľa, čo zvyšuje riziko zmarenia účelu trestného konania. Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ spolu s druhým obvineným sú trestne stíhaní v inej trestnej veci, kde sa ku skutkom doznali.

6. Okresný súd sa vo svojej argumentácii nestotožnil s uznesením najvyššieho súdu č. k. 6Tost/26/2013 z 8. augusta 2013 (R 94/2014), podľa ktorého podľa § 50 ods. 2 Trestného poriadku v uznesení o zaistení majetku treba presne špecifikovať jednotlivé časti majetku zaisteného majetku, keďže § 50 ods. 2 Trestného poriadku upravuje zaistenie nároku poškodeného,

čo vedie k tomu, že sa zaist'uje majetok len do pravdepodobnej výšky škody, zatiaľ čo v prípade ukladania trestu prepadnutia majetku trest postihuje celý majetok. Preto nie je potrebné jednotlivé časti majetku opisovať a pri uložení trestu prepadnutia majetku sa ani do rozsudku neuvádza výpočet jednotlivých položiek majetku obvineného, pretože podľa § 423 Trestného poriadku rozsudku o uložení trestu prepadnutia majetku nasleduje vyhlásenie konkurzu na majetok obvineného. Okresný súd vo vzťahu k možnosti užívať zaistený majetok poukázal na § 425 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého sťažovateľ má právo žiadať o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia.

III.

7. Sťažovateľ namieta, že zaistenie majetku nezodpovedalo štádiu trestného konania, keďže § 425 ods. 1 Trestného poriadku je obsiahnutý v časti o výkone trestov, a preto sa má použiť pri výkone trestu, a nie na začiatku trestného stíhania. K tomu uvádza, že uznesenie o zaistení majetku bolo arbitrárne, keďže absentovala úvaha o dôvodnosti jeho vydania, osobitne o tom, či zaistený majetok bol nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti. Podľa sťažovateľa zaistenie majetku pre uloženie trestu prepadnutia majetku musí byť v príčinnej súvislosti so spáchaním konkrétneho trestného činu. Poukazuje na to, že zaistené vozidlo a rodinný dom nemohli pochádzať z trestnej činnosti.

8. Sťažovateľ namieta nedostatočné a formalistické odôvodnenie rozhodnutí bez posúdenia dôvodnosti, zákonnosti a primeranosti zaistenia. V súvislosti s tým, že bolo zasiahnuté do jeho majetku, zdôrazňuje, že Trestný poriadok musí byť interpretovaný vo vzťahu k princípu pokojného užívania majetku tak, aby medzi zaistením a jeho cieľom bol vzťah proporcionality.

9. Podľa sťažovateľa zákaz nakladať so zaisteným majetkom vrátane účasti na hlasovaní valných zhromaždení obchodných spoločností fatálne zasahuje do jeho základných práv. Osobitne sťažovateľ namieta, že rozhodnutie neobsahuje konkretizáciu peňazí, ktoré sa zaist'ujú a ktoré sú potrebné na uspokojovanie jeho nevyhnutných životných potrieb. Sťažovateľ poukazuje na to, že na ústavnom súde prebieha konanie o nesúlad § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona, a je toho názoru, že argumenty z návrhu, ktorým začalo toto konanie, možno použiť aj na jeho vec.

10. Sťažovateľ je presvedčený, že rozhodovanie súdu o jeho sťažnosti trvalo dlho a osobitne preto, že podanie sťažnosti proti rozhodnutiu o zaistení celého jeho majetku nemalo odkladný účinok, došlo k porušeniu jeho práv na prerokovanie veci v primeranej lehote.

IV.

11. Proti ústavnou sťažnosťou namietanému uzneseniu krajskej prokuratúry sťažoval mohol a podal sťažnosť podľa Trestného poriadku. Vzhľadom na právomoc okresného súdu rozhodnúť o tomto opravnom prostriedku nie je daná právomoc ústavného súdu posudzovať uznesenie krajskej prokuratúry. Preto bol ústavná sťažnosť v rozsahu proti uzneseniu krajskej prokuratúry podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá. To však nemení nič na tom, že rozhodnutie okresného súdu je nevyhnutné preskúmať v jeho súvislosti s rozhodnutím krajskej prokuratúry v nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti proti tomuto uzneseniu.

12. Z hľadiska zásahu do sťažovateľom uplatnených základných práv je rozhodné posúdenie zmyslu a obsahu inštitútu zaistenia výkonu trestu prepadnutia. Z hľadiska procesného je rozhodujúci § 425 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého ak je obvinený stíhaný pre trestný čin, za ktorý vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvineného treba očakávať uloženie trestu prepadnutia majetku, môže súd a v prípravnom konaní prokurátor majetok obvineného zaistiť. V nadväznosti na toto ustanovenie nie je dôvodná námietka sťažovateľa, že zaistenie nezodpovedá štádiu prípravného konania, keďže sa má použiť pri výkone trestu, a nie na začiatku trestného stíhania. Táto námietka nezodpovedá § 425 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý umožňuje zaistenie majetku v ktoromkoľvek štádiu trestného konania. Tomu nasvedčuje to, že možno zaistiť majetok obvineného, a teda nielen odsúdeného s tým, že v prípravnom konaní o zaistení majetku rozhoduje prokurátor uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť.

13. Možnosť zaistenia majetku prokurátorom v prípravnom konaní a súdom po podaní obžaloby jasne naznačuje, že pre zaistenie nie je rozhodné štádium trestného konania. Použitie konštrukcie permisívnej normy § 425 ods. 1 Trestného poriadku vyplývajúcej zo slovného spojenia môže zrejme nadväzuje na hypotézu normy, ktorá ako podmienku zaistenia majetku stanovuje očakávanie uloženia trestu prepadnutia majetku vzhľadom povahu a závažnosť činu a pomery obvineného. Z namietaných rozhodnutí sú zrejmé dôvody, pre ktoré prokurátor a súd dospeli k záveru, že hypotéza tejto normy je splnená, pričom z argumentácie sťažovateľa okrem zdôrazňovania princípu proporcionality žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by spochybňovali správnosť tejto úvahy, nevyplývajú. Je zrejmé, že sťažovateľ je obvinený z trestného činu, pri ktorom možno uložiť trest prepadnutia majetku, a teda aj zaistiť jeho majetok.

14. Ďalšie námietky sťažovateľa smerujú k rozsahu zaisteného majetku, keď rozhodnutiam vytýka, že sa nezaoberali tým, či zaistený majetok bol nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti. V tejto súvislosti sťažovateľ formuluje argument o tom, že na rozhodnutie v jeho veci mali byť aplikované § 95 až § 98a Trestného poriadku týkajúce sa zaistenia nástrojov a výnosov z trestnej činnosti. Aj keď § 425 ods. 1 Trestného poriadku pri zaistení výkonu trestu prepadnutia majetku odkazuje na primerané použitie ustanovení Trestného poriadku o zaistení nástrojov alebo výnosov z trestnej činnosti, nemožno dospieť k tomu, že primerané použitie týchto ustanovení by malo mať za následok to, že podmienkou zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku v podobe zaistenia majetku obvineného je aj to, aby zaistený majetok bol nástrojom alebo výnosom z trestnej činnosti. Účelom zaistenia nástrojov a výnosov trestnej činnosti nie je zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku, ale trestu prepadnutia vecí tak, ako vyplýva z § 60 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého súd uloží trest prepadnutia vecí, ktoré boli použité alebo určené na spáchanie trestného činu (teda boli jeho nástrojmi) alebo ktoré boli jeho výnosmi. Rozdielnosť účelu zaistenia majetku podľa § 425 Trestného poriadku vylučuje primerané použitie ustanovení, ktoré smerujú k inému účelu.

15. Preto sa nemožno stotožniť s argumentáciou sťažovateľa o tom, že zaistenie jeho majetku bolo poznačené nedostatočným zdôvodnením, arbitrárnosťou alebo formalistickým prístupom. Úvaha namietaných uznesení vychádza z jasnej a zrozumiteľnej aplikácie ustanovení Trestného poriadku, ktorý umožňuje zaistenie majetku ako zabezpečovacieho opatrenia potencionálneho uloženia zákonom predpokladaného trestu prepadnutia majetku. To, že dochádza k zaisteniu celého majetku, je prirodzeným následkom očakávania uloženia trestu prepadnutia majetku tak, ako to predpokladá Trestný zákon v normách, ktoré sú na ústavnom súde predmetom konania

o súlade právnych predpisov. K tomu však treba dodať, že prípadná dôvodnosť úvahy o tom, že trest prepadnutia majetku v prípade sťažovateľa nie je primeraný, nie je spôsobilý viesť k záveru o tom, že procesné zaistenie majetku počas trestného konania predstavuje porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu.

16. K tomu, že nejde o definitívny a absolútny zásah do majetkových práv sťažovateľa, treba uviesť, že sťažovateľ podľa § 425 ods. 2 Trestného zákona má právo žiadať o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia. Práve týmto prostriedkom môže dosiahnuť primeranosť zaistenia, ktorého sa domáha ústavnou sťažnosťou. Neobstojí argument sťažovateľa o tom, že zákaz nakladať so zaisteným majetkom fatálne zasahuje do jeho základného práva podnikat' a pokojne užívať svoj majetok. Zásah vyvolaný prvým rozhodnutím o zaistení majetku nie je konečný či osudový a sťažovateľ podaním osobitného návrhu môže docieľiť či už zrušenie alebo obmedzenie zaistenia, a to aj tak, aby mohol nakladať so svojím majetkom v rozsahu, ktorý potrebuje na v ústavnej sťažnosti bližšie nešpecifikované podnikanie. Preto z argumentácie sťažovateľa nemožno dospieť k záveru o porušení jeho základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.

17. Namietané porušenie uvedených práv nemožno vyvodit' ani z toho, že rozhodnutie o zaistení majetku neobsahuje údaj o zaistených peniazoch a že nie sú konkretizované prostriedky na uspokojovanie nevyhnutných životných potrieb. Nemožnosť presnej identifikácie je vylúčené samou podstatou zaistenia, ktoré podľa § 426 ods. 1 Trestného poriadku spočíva v zaistení nielen súčasného, ale aj neskôr nadobudnutého majetku. K argumentácii o nemožnosti uspokojovania nevyhnutných životných potrieb treba uviesť, že zaistenie majetku sa podľa § 426 ods. 1 Trestného poriadku nevzťahuje na prostriedky a veci, na ktoré sa podľa zákona nevzťahuje prepadnutie majetku s tým, že podľa výslovne aplikovateľného § 50 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku na zaistenie nemožno použiť veci, ktoré podľa občianskoprávných predpisov nemožno postihnúť výkonom súdneho rozhodnutia, a ani pohľadávky obvineného na výplatu odmeny z pracovného pomeru, výživného a dávok nemocenského poistenia a sociálneho zabezpečenia. Preto neobstojí argument sťažovateľa o tom, že by nemohol uspokojovať svoje nevyhnutné životné potreby alebo nežiadať o také prispôsobenie zaistenia, ktoré umožní, aby svojím majetkom mohol disponovať v rozsahu bežného zabezpečovania základných životných potrieb a podnikania.

18. Sťažovateľ z dĺžky konania o jeho sťažnosti proti uzneseniu prokuratúry vyvodzuje porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv (IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 38 ods. 2 listiny (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009). V čase podania ústavnej sťažnosti k namietanému porušovaniu práv na prerokovanie veci v primeranej lehote postupom okresného súdu už nemohlo dochádzať.

19. Z námietok sťažovateľa či už proti rozhodnutiu alebo postupu okresného súdu nemožno vyvodit' porušenie žiadneho zo sťažovateľom uvedených základných práv. Preto bola ústavná sťažnosť v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu